

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre: 4 frt félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a Lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Szerény észrevételek

„A kepe a székelyföldön” czimű tanulmányhoz.*

(Folytatás.)

A fentebbiekben már méltatott tanulmány 9. és 10. pontjaiban úgy ezekben az a) és b) alatt a kepeére vonatkozólag felhozottakban, sem Fogarasy Mihály erdélyi püspök, sem Dósa Elek jogtudós, sem Benkő József történetirótól olyasmi nem idéztetvén, mely a kepeének tulajdonított tágabb és szorosabb értelemmel meg nem férne, annak a kifejtett érteményben dologi oldalát egy szóval is tagadná, vagy tett észrevételeimben érintve nem lenne, sőt miután mint Dósa háromféle papbér fizetésének megkülönböztetése tételelemhez megdönthetetlen adatul szolgálnak: következniék, hogy észrevételeimben a következő kérdésre áttérjek; azonban mielőtt ezt tennem meg jónak látom itt némelyeket megjegyezni a kepe dologi oldalának bővebb megvilágításához. Ugyanis: megalakulván a plebániák az ősrégi időkben, a régi uradalmak birtokosai és földesurai, mint arra jogosult és hivatott közegek az egyházi és politikai (polgári, katonai) hatóságok együttesen határozták meg a plebániák és iskolák fenntartására természetben és pénzben fizetendő illetéket, vagyis: „az illető földesur megalapította az illető lelkész jövedelmének egy részét azáltal, hogy míg ő maga a patronusi terheket viselte, addig tőle függő jobbágynak telkét kötelezte arra, miszerint a plebános fenntartására szükséges illetményyel járuljon.

Igy alakított meg az egyes esetekből az általánosságra a plebániák és iskolák illetőleg papok és mesterek fenntartására a természetben és pénzben fizetett javadalom, papbér, párbér, congrua, kepe, ospora stb. nevezetek alatt.

Az ez ügyben létrejött határozatok örök időkre voltak szánva, azonban újabb időben részint törvényeink, — részint az — ezen alkalomból felmerült peres ügyek elintézésére rendelt forumok — tájékoztatatlansága, részint bizonyos érdekek — mint alább

látni fogjuk — a magyarországi elnevezés szerint: a párbér, congrua, a székelyföldi elnevezés szerint: a kepeüget ott, mint itt kérdésessé tették.

Itt a kepe szó használata mellett maradvai a történelem alig mutat fel esetet arra, hogy valaki a kepe dologi természetét kétségbe vonta volna. Ez csak a bizonyos érdekek óta, midőn a keresztény birtokok nagy része idegen hitfelekezetűek kezébe került hozatik fel. A kérdés még 48 előtt felvetett, de megoldást nem nyert. — A zavar magvát már az 1790—91-iki híres vallási törvény vetette el, midőn — helytelenül — e törvényczikket úgy magyarázták, hogy kivált vegyes vallású községekben mindenki csak vallása szerint tartozzék adózni cultur-czélokra. Valamint az 1787-iki aug. 20-án kelt 10,000 sz. udvari rendelet, mely szerint a kepe a vegyes vallású házasfelek között egyenlően felosztandó lett.

Itt nem lett tekintet azon körülményre, mely soha senki által kétségbe nem vonatott — hogy az 1790. előtti plebánia és iskola alapító földesurak és vallásközségek csak bizonyos meghatározott r. kath. plebániát és iskolát, illetőleg felekezetű lelkésséget és iskolát alapíthattak és láthattak el. Innen, hogy a törvény félren agyaráztatván a plebániák és iskolák fenntartási terhét viselő uradalmak az alapítók szándéka ellenére, annak kijátszásával más célra más módon használtattak fel, sok plebánia annyira megkárosodott és anyagilag tönkre ment, hogy az alapító földesurak és községek ajándékföldekkel (canonica) siettek kivált vegyes vallású községekben az elviselhetlenné vált bajon önként segíteni.

A hol az alapítók a bajon nem tudtak segíteni ott a megkárosítottak a vallásalaphoz kényszerültek fordulni. Erdélyben főképp ezer és ezer példa van rá.

A baj még nyomasztóbb lett, midőn a terhet viselő birtok egyik vallásfelekezetű kezéből átmenvén a más vallásfelekezetű kezébe, a megkárosított kárpótlásáról gondoskodva nem lett. Azonban sem a törvény, sem az alapítók szándékát az ezekkel

történt visszaélés nem semmisítette meg, sőt — mint kivétel — mindkettőt megerősítette. — Mi kitünik azon körülményből, hogy ezen visszasság inkább ott történt, hol a pap és mesternek nem volt magánjogi természetű szerződése a politikai, vallási községgel, vagy egyes telkes — földművelő gazdákkal, a plebániát fenntartó uraságokkal, patronusokkal stb. Ezen szerződések pedig, mint az összes kepeconstitutióinkban, a régi „paphivás és papmarasztás“-okról szóló deliberatumokban (Lásd erdélyi egyháztörténelmi adatok IV. okmánytár 280—283. lap. Veszely) in Csicsó 26. nov. 1669. és anno 1690. die 3-a Junii stb. stb. a régi és újabb canonica visitatiókban (Lásd a Batthyani Ignác és Kovács Miklós erdélyi püspökök visitationis decretumait e század elejéről) a napjainkban meglévő s évenként ismétlődő kepekivetésekben (rectificatio) látható, a legtöbb helyeken fentartva, megőrizve megvoltak, megvannak, fenállottak és allanak ma is.

A hivatott törvény helyes irányu magyarázata is az alapítók szándékának a történelmi fejlődésen alapuló jogosultsága mellett azon — (kivánatra példák megnevezésével is igazolható) — körülmény, hogy katolikus ember evangélikus gazdától szerzett urbéri birtok, telek, malom után képét fizet ma is az evangélikus lelkésznek és viszont. A fentebb mondottakon kívül már ebből is látszik, — s alább is kitünik, — hogy a papbér-kepe nem egyes s csupán személyi, hanem dologi s közjogi szerződés természetű ügy s e szempontból bírálendő el is.

A mai kepe-zavart nagyban élesztette továbbá az 1848-iki be nem végzett s rögtönzött XV-ik törvényzikk is. — Könnyű volt az urbéri terheket eltörölni, a vallásfelekezetek általános viszonyosságát kimondani, a régi ágrár viszonyokat felforgatni, a köz- és társadalmi, valamint magán életet ezer és ezer irányban érintve számtalan lebonolyítandó kérdés elé állítani, de a következményekről gondoskodni nem jutott eszébe senkinek. — A század elején megejtett canonica visitatiók az urbéri rendezkedés természetes folyamányai lévén, miután az urbéri telek és akkor kepefizetőknél talált kath. hívek földjei s a rájuk szabott terhek képezték ezen visitatiók és a kepe alapját, s miután ott a parochiana communitas mint patronus ezen kívül a más patronusok, földes urak, névszerint katolikusok lélekszám szerint egész, fél, fakepezők, osporások száma, a kepe mennyisége stb. s azok beszolgáltatása iránti kötelezettség ki lett fejezve, ekép a visitatio és ezen alapuló kepe már ennél fogva is oly közjogi szerződéssé vált, melyet a plebániák és iskolák pap és mester fenntartási terhének viselésére, illetőleg a kepe fizetésére köteles birtokok mai birtokosai egyoldalulag sem a vallásfelekezeti, sem a férj vagy nő más vallásfelekezete, sem a kepeköteles birtoktól távoli helyen való tartozkodás, vagy vallásváltoztatás czimén nem mondhatnak fel.

Ezen közjogi szerződések mai napig semmi tételes törvény vagy más intézkedések által nincsenek hatályon kívül helyezve, tehát kötelező erejűek, s mint ilyenek nem lehetnek egyesek önkényének és magán érdekeinek eszközei. — Itt nem arról lehet a szó, hogy más vallásfelekezetűek meg legyenek adóztatva p. o. a katolikus plebánia vagy iskola javára, és viszont, hanem ma e kérdésben arról van szó, hogy sok helyen ne veszélyeztessék a plebánia és iskola további fennállása.

(Folyt. köv.)

A tudomány hittel párosulva megóv a kor téveszméitől, szeretettel társulva feláldoz Istennek).

(Vége.)

Korának bölcsői a philosophiát használák többször támadó eszközü. Ő azonban Plátó bölcséletének Görögország és Alexandria fölött lebegő szellemével, tehát azon fegyverrel, melynek helyes irányát ellenfelei meg nem érthették, szégyenítte meg őket. És így míg egyfelől megvédte saját igazságát, addig másfelől tisztáza a pogány bölcsélet nagy szellemeinek eszméit, melyek oda valának irányítva, hogy az erkölcsi rend alapja biztosítékot nyerjen a test és ész, ész és legfőbb való közt lévő viszonyoknak kellő rendezésében. Mert tagadhatlan az, hogy a görög bölcsélet nagy geniusai: Socrates, Plátó, Aristoteles az igazság eszményi valójának lépcsőin igen magasra emelkedtek; azonban a leplen, mely a tiszta valót elfedé előttük, nem tudának átlátni, mivel nélkülözék az új szövetség világosságát. A kik pedig az ész e nagy embereit akarák követni, félreértvén amazok elveit a sötétség szellemének levének rabjai. — Ezekkel szemben sz. Ferencz az Irás eme szavaira támaszkodva: „Fiam ha bölcseséget akarsz, tartsd meg az igazságot és Isten azt megadja neked“¹⁾ hitudománya által oly magasra és mély eszméknek jutott birtokába, minőket a hitetlen világ hiában keres. Hiában, mert sz. Ferencz „hitében a legfőbb ész, az isteni ész jelenék meg az ő tudománynak szelleme előtt“. Ez pedig elüzi a lélek homályát és nemcsak az érzéki gondolkodás hatalmát töri meg, de sőt megnyugtatja az igazságért küzdő szellemet, mivel biztosítékot ad a tévely ellen.

Hogy azon tudomány, mely csupán emberi elméletek, nézetek futó homokján épül, s mely tételei bizonyítására az érzéki világon kívül eső körből érvet nem kölcsönöz: folyton tévedésnek van kitéve, bizonyítja a tudományos műveltségnek olykor-olykor feltűnt de végre is elbukott nagy emberei. — Voltair, kit tudománya és bölcsesége miatt kortársai fernei Socratesnek neveztek, saját eszére támaszkodva szörnye lett az emberi ész gonoszságának. — Neki már Isten sem kellett. Ellensége volt minden vallásnak, de főleg a kath. egyháznak. S megis éré még életében azon diadalt, melyet istentelen eszméinek befolyása alatt az ész aratott Franciaországban. Hisz ki nem tudja, hogy a nagy forradalom az ő elveinek vala keserű gyümölcse? Vagy hogy az egyháztörténelem terén maradjunk, nem tételünk igazságát bizonyítja-e Broussuet Franciaország egykori hírneves és

1) Jez. Sir. I. 33.

nagy tudományu püspöke, ki oly hatással volt korára, hogy még életében egyház-atyának nevezék, sőt Massilon szónoki elragadtatásában azt mondá róla, hogy „ha az első ker. századokban élt volna a zsinatok oraculuma, az egyesült atyák lelke, a kanonok alkotója lett volna“²⁾. Neki is hatalmas vitái voltak a protestánsokkal szemben, de tudományának lelkét, az erős hitet elvesztvén a Jansenismusnak leve áldozata. — Vagy említsem-e Döllingert, ki egykoron a németországi theologusok vezércsillaga volt, ma pedig gyászos bukása ijesztő példaként áll az észistenítők előtt. Valóban teljesülvén ezeken Ezechiél prophéta eme szavai: „Ha az igaz el tér utjáról és ha gonoszságot követ el, nem marad fenn többé emléke egy igaz tettének sem, hanem bűnében fog meghalni“.

Mi következik innen tekintve korunk szellemét? Megmondá Erdély boldog emlékü nagy püspöke Fogarasy Mihály, midőn így szólott: „Röpüljön bár az ember a vasutak háromszoros gyorsaságával, öltson bár szárnyakat, hogy a lég birodalmát meghódítsa, homályosítsa el bár vívmányaival azt, ami eddig büszkesége vala; ölelje át elméjével úgy a mult, mint a jelenkor műveltségét: ha hite nincs olyan örvénybe vész, melyből romlása nélkül nem szabadulhat.“³⁾ — S ha most ily kor-szellemmel szembe állítjuk sz. Ferenczet, elmondhatjuk sz. Ágostonnal: „Non vincit nisi veritas, non salvat nisi charitas“. — Mert ez segíté őt győzelemre a püspöki missziókban, az emelé a ker. tökéletesség példányképévé ama korban, mely „a hat ezer éves vallásos hitet, a tizen-nyolcz százados kereszténységet és a hitből származó csoda-műveket hazugság, sötétség és babonának kezdé tekinteni“⁴⁾ Megmutatá tehát, hogy a tudománynak legkimagaslóbb ormai a vallásosságban fűrdenek és a tudomány csak akkor teszi boldoggá az embert, ha magas rendeltetéséhez közelebb viszi, a költő eme szavai szerint:

„Szent vallás! te tudod koszoruba kötni csupán a Tiszta alázat s erő pálma-virágaít,“

II.

Nagy volt sz. Ferencz hittel párosult tudománya, de sokkal nagyobb szeretete. A földiesség, külső tekintetek és minden emberi gyarlóság hatalmas békóit megtöré benne a Jézusi szeretet és mintegy lelkes életprincipiuma leve minden tényének. Magasan, elolthatatlanul égett keblében az áldozat-készség tüze, mivel a szeretet áldozat és áldozatból él. S valamint égből alászállott tűz emészttette fel egykoron Abel és Illés áldozatát: épen úgy a szeretet isteni tüze gyújtá meg szívének oltárán az emberiségért hozott áldozatot. Mert a szeretetnek az a szerepe van erkölcsi életünkre nézve, mi a szívnek testi szervünket tekintve. Miként a szív a testi élet műhelye, akként a szeretet az erkölcsi élet gyújtó pontja: s míg amaz a mozgás közvetítő szerve, addig ez mozgásba hozza összes tetterünket, míg azt teljesen ki nem merítette: ez pedig Istenhez emel.

Azonban nem szabad felednünk, hogy ezt csak oly szeretet eszközölheti, aminővel sz. Ferencz birt. A régi bölcsészek is sokat beszéltek a szeretetről és humanitás-

ról, de azt a nemes indulatot, mely Istentől veszi eredetét s a gyarló embert természet fölötti jelleggel ruházván fel Istenhez emeli: nem ismerték. — Nem! mivel a szeretet csak ott működhetik a hol az isteni erős hit szolgálat arra alapot. Nem fejlődhetik a virág gyökér nélkül, nincsen szeretet indok nélkül. Mert mi indoka lehet a hit nélküli szeretetnek? — Ha talán az oly nagyon kürtölt humanismusnak itt-ott egy-egy rideg ténye feltűnik, nem vezethető-e vissza ez is ama legujabb bölcsészeti nézetre: „ember, az egész világ csak benned létezik, önmagadnak vagy sorsra. Kivüled nincs lét. Minden öröm, minden fájdalomnak forrása te vagy, öntudatodon kívül az egész világ sem miség.“ — Ily elvek, ily felfogások befolyása alatt tehet-e az ember valamit szeretetből? Feláldozhatja-e egész valóját az emberiség boldogítására? Lehetetlen! Az anyagimádó szív ép úgy, mint a gögő emberi ész semmi okot sem találhat arra, hogy valakit úgy szeressen mint magát. — Mindenben csak a földit keresi. Szellemi nagyságára büszke; de ez üres hiuság, mivel a forrás melyből ered hamis, az alap melyre támaszkodik ingatag; indoka nem a valódi szeretet, tehát a humanitásnak még csak elemét sem bírja.

Nem így van ez azon szellemekkel, kik az igazság tudományának csarnokában tanulák a valót ismerni. — Tulteszik magukat az aljas önérdék és hiu dicsőség vésztes elvein, oda hagyják a magány és kényelem elzárt szobáit s értékesítik az emberiség boldogítására azt, mit rendeltetésöknél fogva Isten dicsőségére szerzének.

Ezek sorában az elsők között áll Szal. sz. Ferencz. Tudományával az isteni szeretet szárnyain emelkedék korának szelleme fölé, még pedig oly magasan, hogy őt mindig dicsőíteni fogja a valódi nagyság tisztelője. Korán megismeré azon igazságot, melyet sz. Pál apostol hang-sulyozza a Korintusiaknak írt levelében: Legyen bár valaki jártas minden tudományban, szeretett nélkül semmitsem ér az egész ember. Valóban! sz. Ferencz tudományának lelke a szeretet vala. Ez vala irány-adó anyagi és szellemi kincseinek kiosztásában. A szeretet eszközlé, hogy az egyházi rangfokozatokban való gyors emelkedés a lelkesülés szellemét nemzete javára csak nevelé. Ez biztosítá számára az önuralmat ellenségei rá-galmazása és támadásai közepett. Alljanak itt saját szavai: „A szeretet szívünknek léte s valamint az órának ingája mozgásba hozza annak mozogható részeit: úgy kapja lelkünk is összes gerjedelmeit a szeretettől, . . . aminő szeretetünk olyan örömről, reményünk, áldozatunk és győzelmünk.“ Átérzé ez igazság nagyságát. Mindent megtett a tévelygők megterítésére. Városról városra, faluról falura járt lankadatlan buzgalommal hirdetvén az igazság tudományát. Egyesült benne sz. Pál buzgalma sz. János szeretetével. Megtalálta hiveit a nagy városok palotáiban ép úgy, mint a szegény kunyhókban. Szeretete nem volt személyválogató. Magához vonta a legdurvább kedélyű embereket. Tudományával megtörte a legmegátalkodottabb akaratot. Valamint egykor sz. Pál tudománya és szeretetének lángja a pogányság romjai fölé az igaz vilá-gosság sugarait lövelé: úgy árasztta e nagy férfiú életével fényt korának sötét elméire. Nemzete erkölcsi szilajságát, korának sophistikai romlottságát szeretettel párosult tudománya által törekedék megszégyeníteni. — Nem nézé ő

2) M. Encyclopedia.

3) Ker. Igazs. II. 57. l.

4) Bougod E. I. 62 l.

az embert csupán a természetes ész világánál, mely a testi és lelki nyomor, szenny és fürtelem, bűn és gaztett, hálátlanság és gyűlölet láttára rideg közönnyel fordul el gyarló ember-társától, hanem szent, önfeláldozó szeretettel törekedék korának romlott gyermekét illő méltóságába visszahelyezni. Mert azonkívül, hogy a legáltalánosabb vélemény szerint mintegy 72 ezer kálvinistát vezetett vissza az igaz egyház kebelébe, alapított jótékony társulatokat, melyeknek czélja volt a tiszta erkölcs magvait a zsenge ifjukur szívébe oltani. Ilyen vala többek közt a „Mária látogatásáról“ czimzett még ma is áldásosan működő Salesiánák társulata.

Valamint életében, ugy holta után is vigasza a szomorkodók, tanács-adója a ketelkedőknek. Szelleme örökre él kenetteljes műveiben, melyek egy józan elméjü keresztény előtt soha sem vesztek el becsöket. Letevé Philothea-jában azon tudományt, mely fegyvere vala a harcokban, s melynek ormairól Istenhez emelkedék lelke. Halljuk csak mit mond egyik helyen: „A szeretet napként világít meg minden szt. törvényt, fényt és érdemet ad minden ténynek. Minden az égi szeretetért van teremve, minden tehát reá vonatkozik. Minden szó minden tett az édeñi fa virágát képezze s így termi majd az örökélet gyümölcsét“.

Nem egyszer áldozatul hozá egész püspöki jövedelmét, sőt elzalogosítás ékszereit csakhogy a szükölködőkön segíthessen. Megvolt benne a humanitas, mely kizará a hideg közönyösséget, tündököit jósékonyága, mely távol állott a dölyf és kevélységtől, nem hiányzott a philantropia, mely még ma is gazdagon termi gyümölcsseit: s mind ezt eszközlé a szeretettel társult tudomány, ingenium charitatis. — Helyesen jegyzi meg Haug Leo a Philothea előszavában: „A szentek közül senki sem tudta az istenességet a mindennapi élet összes viszonyaira oly tapintattal alkalmazni mint sz. Ferencz“. Ő a társadalom minden osztályának élete és lelke ugy tettei, mint műveiben. Nem tartható vissza semmi magasztos elvnek kivitelében. Mérföldekig utazott, csakhogy tudománya és szeretetének lelkét közölhesse a korszellem által elvakított keresztényekkel. Mig végre e buzgalom feláldozá Istennek. Midőn ugyanis 1622. év decz. elején Annicetről Lyonba utazott annyira kihült, hogy többé székhelyére vissza nem térhetett. Mert a napról-napra növekvő betegség annyira elgyöngíté a már ugyis kimerült testi erejét, hogy ugyanazon év decz. 28-án, tehát egy nappal a szeretet tanítványnak ünnepe után egyesült azzal, kiért életét feláldozá.

Ime sz. Ferenczeta hit és szeretettel párosult tudomány a ker. erkölcs tökélyének magaslatára emelte. Élete megvilágítja korának eszméit, diadalra juttatá az igazságot. Megvilágítá tudományával az utat, melyen a kutató szellem Istenhez emelkedhetik. Élete a hit győzelmének nyílt könyve, az álnokság megszügyenítése és megtestesítése azon igazságnak, miszerint: „Nem a tudomány, hanem a tudományyal párosult szeretet művelhet csodákat.“ Hite és tudománya által kora fölé emelkedék, szeretete által pedig nemzete tévelygőit felemelé magához. És ezért emléke a kegyelet oltarán fog mindig ragyogni, mig az igaz és szent, magasztos és főséges eszméje életi az emberiséget, mert írva van: „In memoria aeterna erit justus“. Psalm. 111.

Kovács Mihály.

T Á R C Z A.

Nem alszik a halál.

Nem alszik a halál
Soha sem a sirban,
Itt közöttünk jár-ke
Emelt fővel, nyiltan;
A nyár virága is,
Melyet összetépett,
Mutat effelől egy
Buskeletü képet

Mikor édes anyám
Szemeit befogta,
Majd meghasadt szívem,
Ugy kértem zokogva:
Ne bántsa, hisz neki
Most kedvez az élet,
Mikor örülhet már
Az én életemnek.

Hiába volt minden,
Nem hajtott szavamra,
És a legjobb anyát
Magával ragadta,
S ki kellett kísérnem
Abba temetőbe,
Hová éppen akkor
Léptem lefelőre.

Sokszor emlegette
Falunk lelkes papja,
Hogy az uj temetőt
Nekem megmutatja,
Nem kívánom látni,
Mindig azt feleltem,
Nem telik örömem
A temetőkertben.

Elég nekem az, ha
Kapujánál járva,
Láthatom, hogy rozsdá
Képződött a zárra,
Azonkívül pedig,
A kik ott pihennek,
Nyerjék meg kegyét az
Irgalmas Istennek,

Hanem nemsokára
 Vezetett a bánat,
 A mikor kivitték
 Az én jó anyámat,
 S akkor a temető
 Lehangoló képe
 Oda íródott le
 Szívem közepébe.
 És ámbár azóta
 Messzire vetédtem,
 Az a szomorú kép
 Nem távozott tőlem,
 Még álmaimban is
 Lelkem elé téved,
 S arra tanít engem,
 Hogy álom az élet.
 Nem alszik a halál
 Soha sem a sirban,
 Itt közöttünk jár-ke
 Emelt fővel, nyíltan:
 Ez elvet minden nap
 A szívembe írja
 Az én édes anyám
 Korán ásott sírja.

Bodó Adám.

Genelli Bonaventura.

A legujabb időben tapasztalhatjuk, hogy a nemzetek is tanusítanak nagyobb érdekeltséget a képzőművészetek iránt. A 30 as évekig a költészet kizárólagos uralma tart. Míg a történelmi festészet német művészi körökben újból való felvirágzása a volt bajor királyt arra bírta, hogy számára Münchenben fényes palotát emeljen, addig a nagy közönség még mindig feszült figyelemmel kísérte az irodalom napi termékeit. Az utolsó évtizedekben keletkezett számos akadémia és műegylet, valamint az állandó és időnkénti műkiállítások annak szolgálnak örvendetes jelétül, hogy a képzőművészet addigi elhanyagolt ügye gondosabb kezekre jutott.

Mint minden művészet — úgy a képzőművészet lelke is a nép. Ha egy szobor előtt megállunk — a szobor ábrázoljon bárkit vagy bármit — mindig hű tükre lesz alkotójának. A mint meg van írva, hogy Isten saját képére teremté az embert, úgy elkerülhetlenül szükséges, hogy a szobor hű lenyomata legyen a művész eredeti teremtő erejének. Minél jobban képes a művész a kívánalmaknak megfelelni, annál feltűnőbb jelenség, különösen napjainkban, hol mindenki csak a társadalom vagy a vallás ügyeinek szenteli — úgy szólván — élete legnagyobb részét. Azért nem tartjuk egészen érdektelennek

egy pár sorral ily feltűnőbb jelenséget a t. olvasónak bemutatni.

Genelli Bonaventura született Berlinben 1798-ban. Már kora ifjúságában egész odaadással élt a művészetnek. 1822-ben vagyis 24 éves korában az újbbkori művészetek honában — Olaszföldön találjuk, hol is 1832-ig időzött. Szándékában volt véglegesen letelepedni Olaszországban, de sorsa úgy akarta, hogy térjen vissza Németországba. Először Lipcsébe ment, hol 4 évig tartozkodván Münchenbe tette át állandó lakhelyét. Később Weimartól kapott meghívást, melynek műkedvelő fejedelme a legnagyobb szívélyességgel fogadta őt. Röviden említhetjük, hogy Weimarban találkozott egyik legrégebb barátjával Preller tájkép-festővel.

Ez volna röviden jellemvonása egy oly művésznek, kinek főélményei műveiben vannak megörökítve. Bonaventurának ugyanis egy — a maga nemében páratlan — ugynevezett művésznaplója van, melyben a mester életének főbb mozzanatait elragadóan festé le. Valóban kívánatos volna e megkapó phantasiával rajzolt képek mielőbbi közzébocsajtása! E képek egyikén a művész, mint ábrándozó ifju heverész Isten szabad ege alatt; egy másik lapon egy öngyilkos hulláját bonczolgatva látja, amint a tetem fölött a halott lelke borong. Nyolcz lap vizább jelenetei Olaszthonban töltött kedélyes napjairól tanuskodik. E gyűjtemény gyönygét képezi azon kép, melyen a művész önmagát festé le körülvéve szerető neje s gyermekeitől. Művei — fájdalom! — legnagyobbbrészt ismeretlenek a nagy közönség előtt, mert Bonaventura fényes tehetségét csak azok ismerék, kiknek alkalmok volt őt közelebből is megismerni. A mythologia s Homer költészetében lel fel eszményi világát. E világból merítvék Cotta-féle rajzai, legszebb aquarelljei, valamint azon gyönyörű olajfestményei, melyek jelenleg magán emberek birtokában vannak.

P. Juhász Ödön.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Vidéki levél.** Oláhláposbánya 1857. február 8. Általános tapasztalt dolog, miszerint faluhelyeken az iskolamulasztás legfőbb oka — egyebek mellett — a szegényebb sorsu gyermekek ruhahiánya. Oláhláposbányán e hiányon az által vélték segíteni a tanügyet szívűken hordozó jó lelkűk, hogy 1884-ik évben adakozás útján „ruházati alap“-ot létesítettek, mely az iskolai büntetéspénzzel mult évben 100 frtra növekedvén, ennek kamatjából már jelen évben 24 pár bocskor vásároltatott a szegényebb gyermekek számára.

Hasonló szükség mutatkozván Horgospatakán is, oláhláposbányai segédlelkész nt. Szabó Ferencz és helybeli tanító Balogh Lajos urak a horgospataki szegény sorsu tanulók „ruha alap“-ja javára folyó hó 6-án Oláhláposbányán táncszéltly rendeztek, melynek tiszta jövedelme 36 frt 14 kr. A rendes belépti díjakon felülfizettek még: Tkts. Lányi Róbert rózhidi m. kir. vasgyári főnök ur, Koczvald Daniel m. kir. erdsz ur, Dr. Incze Béla bányamü-orvos ur, Szántó Kálmán ur, nt. Miklós Albert m.-láposi r. kath. plébános ur 1—1 frt; nt. Nemes József oláhláposi g. kath. s.-lelkész ur 20 krt, Urai Adám

ur 50 krt. Fogadják e nemeskeblű adakozók a szegény gyermekek leghalásabb köszönetét, nemkülönben a kapnikbányai, de különösen a m. láposi mélyen tisztelt vendégek, kik nem tekintve a távolságot, az idő zordonságát, egyedül a szent cél valósitása érdekében ily megszire is oly tekintélyes számmal jelentek meg. Egyuttal köszönet t. Burgya Antal helybeli kereskedő urnak is, ki a tánczterem feldiszítésénél nem kimélt semmi fáradságot és áldozatot! Éljenek!

Mindkét iskolánál tehát ez által a ruhahiányon segítve lévén, még a tanügy haladásának nagy akadályokat vető egy igen fontos körülménynek lehető megsemmisítése foglalkoztatva tanügyünk lelkes pártfogóját, helybeli m. kir. bányá- és kohóhivatali főnök, tkts Lacheta János urat. A taneszközök hiányán ugyan is, gyakran a legszorgalmasabb tanító ernyedetlen buzgalma is hajótörést szenved. Szegénység miatt pedig hány tanulónak hiányzik sokszor irkája, palatáblája, tolla, stb! E szükségén fennsított főnök ur ugy segítget, hogy havonként e célra az oláhláposbányai és horgospataki iskolák számára 2 frtot ajánlott fel, mely összeg már folyó tanév elejétől nevezett célra fordítatva, a tanulók írka, palatábla stbvel teljesen el vannak látva. Fogadja e nemes jótékonyágáért az érdemteljes főnök ur a nyilvánosság terén is a segélyezett iskolák tanítóinak és növendékeinek őszinte szívből fakadó köszönetüket!

Mindzeket tekintetbe véve, s a magas kincstárnak, mint kegyuraságnak ama hazafias intézkedését méltányolva, melynéltogva mult évben mindkét helyen palotaszerű iskolahelyiséget rendezett be, Oláhláposbányán tanítónői állomást szervezett, s a más két iskolát is fiatal székely tanerőkkel látta el, fizetésüket mindkét helyen a törvényt szabta átalányra emelvén: azt mondhatjuk, miszerint mind az oláhláposbányai, mind a horgospataki iskolák a tanügy kívánalmainak ama fókán állanak, milyennel közelben kevés iskola dicsekedhetik.

Ily kedvező körülmények között egyéb nem marad hátra, mint, hogy a nemzet ezen sarjkdékainak nevelésével megbizott tanerők, tanító urak és tanítónő magasztos hivatásukat mindenkor szemeik előtt tartva, ugy vezessék a rájuk bizott gyermekeket a tudományok ezer virányu rétein, hogy a vallás-erkölcsiség, tiszta hazaszeretet mindenkor és mindenben vezércsillaguk legyen!

Egy iskolás zékita g.

— **Nyilvános számadás.** A dicsőszentmártonban építendő templomra adakoztak: (Folyt.) Szentlőrinczi esperesi kerület: Föt. Schwerer Nándor esperes plebános 1 frt. Föt. Gundy Mihály esperes-plebános 1 frt. Föt. Wagner Adolf, pleb. Bar. Szt. Ivánban 1 frt. Dárdai esperesi kerület: Föt. Erdélyi János esperes-plebános 1 frt. Föt. Cserni Gyula 50 kr. Föt. Alagics János 50 kr. Bollyi esper. kerület: Föt. Kubinyi Elek, kerül. esperes, német bollyi plebán. 2 frt. Valpói esp. kerül. Föt. Balokovics Lőrincz, kerül. esperes, bizováczi plebán. 3 frt. Kulai esperesi kerület: Nagys. Föt. Szakácsy Sándor kanonok, esperes-plebános 2 frt. Tek. Lederer Ágost kulai kir. járásbíró 1 frt. Föt. Hirling Nándor kulai káplán 50 kr. Föt. Krappenhein József, veprováczi plebános 1 frt. Föt. Gruber József, veprováczi káplán 50 kr. Föt. Gritzmann

Pál, ó-szivaczi plebános 1 frt. Föt. Bartl György, besztováczi plebános 2 frt. Föt. Jauch Ferencz 30 kr. Föt. Márton József, filippovai plebános 1 frt. Föt. Winkler Pál 30 kr. Föt. Turnovszky Rudolf 40 kr. Föt. Kalmár György 50 kr. Palánkai esp. kerül: Föt. Kleiner Adolf esperes-plebános 2 frt. Föt. Gärtner Sándor káplán 40 kr. Föt. Armbruszt Péter, plebános 2 frt. Föt. Vidakovich Miklós, lelkész 1 frt. Föt. Drach Antal, parabutyi ideigl. h. lelk. 50 kr. Föt. Bizinger Konrád, plebános 2 frt. Föt. Werner Károly, plebános 2 frt. Keczi esperesi kerület: Föt. Szöllösy János ker. esperes, vadkerti pléb. 2 frt. Föt. Dobozy János, kiskőrösi lelkész 50 kr. Föt. Tóth Mihály, akasztói plebános 1 frt. Föt. Skuger László akasztói káplán 50 kr. Föt. Boross Imre, keczeli plebános 1 frt. Föt. Novák Ferencz, keczeli káplán 50 kr. Föt. Vaszner Lipót, császártöltési plebán. 1 frt. Föt. Rezsnyák János homokmégyi pléb. 2 frt. Föt. Szombathy Sándor, szakmári lelkész 1 frt 50 kr. Hajósi esp. kerület: Föt. Till Lajos, esperes-plebános 5 frt. Nt. Zundl Péter, káplán 1 frt. Föt. Schön Lajos, pápai titkos kamarás, plebános 2 frt. Ntdő Almásy Miklós, káplán 1 frt. Föt. Fonyó Pál 1 frt. Ntdő Sándor József, káplán 1 frt. Föt. Györfly Sándor, plebános 1 frt. Siklósi esp. kerület: Föt. Khon András, villányi esperes-plebános 1 frt. Sikló-i szentferenczrendi zárda 1 frt. Föt. Brem József, nagyvejkei lelkész 1 frt 50 kr. Szántovai esp. kerül. Föt. Láng Márton, esperes-plebános 40 kr. Föt. Szeifert Pál 45 kr. Föt. Ribovics András 95 kr. Föt. Flach István 45 kr. Föt. Maison Mihály 50 kr. Föt. Kalmár Sándor 30 kr. Föt. Vidakovics István 45 kr. N. N. 25 kr. Föt. Tormásy Gábor 95 kr. Föt. Buday Károly 95 kr. Föt. Holecskay János 50 kr. Föt. Brichacsék János 50 kr. — (Folyt. köv.)

I R O D A L O M.

— Megjelent: „**Magyar Sion**“ Egyházirodalmi folyóirat. I. évf. januári füzet. Szerkesztik a papnöveldei tanárok Esztergomban. — Tartalma: Programmunk. — A theologiai tanulmányok reformjáról szemináriumainkban. — Homo sapiens ferus. — Franzelin biboros. — A Collegium Germanico — Hungaricumban. — Irodalom és művészet. — Rövid közlemények. — Ára egész évre 6 frt.

— „**Magyar Családi Lapok**“ Képes szépirodalmi hetilap. III. évf. 21. sz. Szerkeszti és kiadja: Székely Aladár Budapesten, (Dob-utca, 14.) — Tartalma: A két barát. Elbeszélés. — Mindennap meghalok. Költemény. — A szerelem hatalma. Elbeszélés. — Előítélet. Humoreszk. — Hogy szeret az asszony. Regény. — A méregkeverőnő. — Tárca. — Vegyesek. — Ára: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedéve 1 frt 50 kr.

— „**Nagy kürüi értesítő**“, Közlemények a gazdaság köréből. I. évf. 2. sz. Szerkeszti: Gubóczy Károly; kiadja: Petrovits György Nagy-Kürüben: ára 3 frt egy évre.

— Beküldetett: „**Szózat a választó polgárokhoz**“. Irta egy leendő antiszemita képviselőjelet. Kiadja a „Hunyadi-Mátyás intézet“ Budapesten: ára 40 kr.

— A „**Remény**“ czimű kath. szépirodalmi képes hetilap második évfolyamának 7-ik (február 13.) füzete

következő dúsgazdag tartalommal jelent meg. „Gróf Apponyi Albert“. „Deák Ferencz“ „Óvása“ (folyt.) írta dr. Váczi János. „Az ítélet napja“ (költemény), írta Endrődi Sándor. „A megbűnhődött“ (beszély) írta Maszlaghy Ferencz. „A dió törve jó . . .“ (elbeszélés), Chavotte E. után Cserhalmy H. Irén. „Emlékezés Petőfi Zoltánról“ írta Hajdú Nagy Sándor. „Isten hozzád . . .“ (költ.), írta Balog István. „A világfájdalom költészete és Arany János“ írta Lévy Mihály. „A villamosság ismerete Franklínig“ írta Rácz Sándor. „Az igazi“ elbeszélés, írta Munkácsi Kálmán, (vége) „Heti krónika“, Dr. Krónikástól. Egyveleg. Rejtvény. Szerkesztői telefon. Hymen és gyászrovat. — Képei közül megemlítendő: „Apponyi Albert gróf“, „Kelet gyöngye“. „A zárda kedvencei“, „A padlás-szoba vendégei“, és „A kis fősvény“. — A „Remény“ előfizetési ára: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. A előfizetési pénzek a kiadótulajdonos lakására. (Budapest, IV. Ferencziek háza) küldendő.

— A „Magyar Dal-Album“ hatodik folyamának 4-ik füzeté megjelent, a következő rendkívül érdekes 20 dallam tartalommal: 1. Eltemeték a legszebb lányt. 2. Elveszett a lovam czedrusfa erdőben. 3. Enyhülését tájdalminak csakis az remélheti. 4. Ereszszetek jó révészek. 5. Esik eső az árpa-tarlóra. 6. Este későn, este későn ragyognak a csillagok. 7. Esteledik, haza szállong a madár. 8. Ez a kis lány de csinos. 9. Édes anyámasszony, jön a cigányasszony. 10. Édes hazám fia. 11. Édeskedves babám, egyetlen tubiczám. 12. Én elmenék a vásárra félpénzzel. 13. Én is megiszom, te is megiszod, ő is megiszsz. 14. Falu végén sátor áll. 15. Farsang, dudaszó, szánút, vén sánta ló. 16. Fazikart drotoztassik kend asszonyom. 17. Fáj a szívem, elszakadtam tőled. 18. Fáj a szívem, majd meghasad. 19. Fiuk, fiuk, hej be széles a kedvünk. 20. Fülemlite búsan dalol a lombon. — Előfizetéseket még mindig elfogad a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatala Győrött, és pedig 1 évre (10 füzetre) 1 frt 80 kr; fél évre (5 füzetre) 90 kr. Egy-egy füzet ára 25 kr. A füzetek bérmentve küldetnek.

— **Rendkívüli árleszállítás.** A Szent-István-Társulat ügynökségében (Budapest, IV. lövész-utca 13.) A következő könyvek tetemesen leszállított áron kaphatók: I. Házikönyvtár. Pór, Szent István király bolti ára 50 kr, leszállított ár 20 kr. Zádori, Foldünk helyzete a mindenségben bolti ára 30 kr, leszállított ár 15 kr. Bergmann, XI. Pius (vázlat) bolti ára 30 kr, leszállított ár 10 kr. Széphalmi, Jó tanácsok bolti ára 50 kr, leszállított ár 20 kr. Klopstok, Messiás bolti ára 1 frt, leszállított ár 20 kr. Az ember származása bolti ára 30 kr, leszállított ár 10 kr. Fraknoi, magyar tört. I—III. köt. bolti ára 3 frt, leszállított ár 1 frt 20 kr. Lázár, A szabad természetből bolti ára 1 frt, leszállított ár 25 kr. Pór, Hunyadi János bolti ára 1 frt, leszállított ár 25 kr. Zádori, Egyiptom bolti ára 1 frt, leszállított ár 25 kr. Kriesch, Hasznos és kártékony állatok, I, II. kötet bolti ára 90 kr, leszállított ár 20 kr. Ipolyi, Veresmarti I. II. kötet bolti ára 2 frt, leszállított ár 60 kr. Maszlaghy, Úti vázlatok bolti ára 1 frt, leszállított ár 25 kr. VII. Pius pápa I. II. kötet bolti ára 3 frt, leszállított ár 75 kr. Soós, A kereszténység álláspontja I—III. kötet bolti ára 4 frt 80 kr, leszállított ár

1 frt 20 kr. Füssy, IX. Pius pápa I—III. köt. bolti ára 5 frt 40 kr, leszállított ár 1 frt 40 kr. Fraknoi, Vitéz János bolti ára 1 frt, leszállított ár 25 kr. Pór, Aeneas Sylvius bolti ára 1 frt 20 kr, leszállított ár 30 kr. Hoványi felsőbb katholicismus I. II. kötet bolti ára 2 frt 40 kr, leszállított ár 60 kr. Svédországi Krisztina bolti ára 1 frt, leszállított ár 20 kr. Emlékkönyv bolti ára 1 frt 50 kr, leszállított ár 30 kr. A kath. alapokról bolti ára 50 kr. leszállított ár 10 kr. Hoványi, újabb levelek. I. II. kötet bolti ára 3 frt, leszállított ár 75 kr. Gonzales, aquinói szt. Tamás, I—III. kötet bolti ára 6 frt, leszállított ár 1 frt 20 kr. Fraknoi, Magyarország a mohácsi vész előtt bolti ára 1 frt 50 kr, leszállított ár 75 kr. — II. Ifjúsági iratok Ifjúsági Plutarch, I. évfolyam bolti ára 70 kr, leszállított ár 25 kr, II. évfolyam bolti ára 80 kr, leszállított ár 25 kr., VI. évfolyam bolti ára 70 kr, leszállított ár 25 kr. Száműzött leánya bolti ára 60 kr, leszállított ár 20 kr. Szabó Imre, A falu őrangyala, bolti ára 50 kr, leszállított ár 20 kr. Ambach-Rázel. A rabszolgakereskedő bolti ára 60 kr, leszállított ár 30 kr. Aranka, leszállított ár 30 kr. III. Vegyesek. Balmes, Gyakorlati ész 1864, bolti ára 20 kr, leszállított ár 5 kr. Magyar írók, II. kötet. 1858, bolti ára 1 frt 50 kr, leszállított ár 50 kr. Füssy, Családi olvasmányok 1867. I. kötet. bolti ára 1 frt, leszállított ár 20 kr. 1868. II. kötet, bolti ára 1 frt, leszállított ár 20 kr. Grynaeus, Szent István első magyar király tisztelete, mint Budán tartatik. 1876., bolti ára 10 kr, leszállított ár 3 kr. Mindszenty, költeményei. 1877., bolti ára 1 frt leszállított ár 30 kr. Jerney, Nyelvkincesk. 1854., bolti ára 40 kr, leszállított ár 20 kr. Piros könyv, II. kötet, 1869., bolti ára 20 kr, leszállított ár 5 kr. Segur, Rövid bizalmas feleletek. 1854., bolti ára 20 kr, leszállított ár 5 kr. Zádori, A római katakombák. 1868., bolti ára 1 frt, leszállított ár 20 kr. Spanyol ut. 1869., bolti ára 2 frt leszállított ár 50 kr. Fuxhoffer-Czinár, Monasterologia I, II. kötet, bolti ára 3 frt, leszállított ár 1 frt 50 kr. Azon társtagoknak, kiknek a Szentek Etetéből és Encyclopaediából csonka példányaik vannak, a kiegészítő kötetekkel ingyen szolgálunk, a melynyiben a raktári készlet ezt lehetővé teszi.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL

— **Meghívó.** Az erd. rom. kath. irod. társulat választmánya f. hó 27-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor alelnök lakásán gyűlést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívotnak. — Az elnökség.

— **Személyzeti.** A b. Kolosy Antal halálával megürült mesterkanonokságra nsgs Balog Elek idősb iskoláskanonok fokozatosan előléptette: vén, az így üresedésbe jött idősb iskoláskanonokságra püspök ur ő nagyméltósága Bálinth Károly cz. apátkanonokot, a kézdi orbai esperesi kerület kivesperesét és kézdiszentléleki piébanost dalkanonok kinevezni, ki mint ilyen egyszerűsind oldalkanonok leend s a kfehérvári plébánia vezetésével és az egyházmegyei főtanfelügyelőséggel is megbízott. — Az előléptetett s ujonnan kinevezett kanonok urak ő

nagyságaik fogadják őszinte szívből fakadt gratulációkat. Ad plurimos annos!

— **Részvétellel vettük** a következő gyászjelentést: Alattírtak a magunk és számos rokonaink nevében fájdalommal szívvel, de Isten akarátában való teljes megnyugvással tudatjuk a jó és hű férj, feledhetlen jó édes atya, nagyapya és gyöngéd rokonnak székely-udvarhelyi id. Kovács Simonnak munkás élete 82-ik, boldog házassága 58-ik évében, a haldoklók szentségének áhítatos felvétele után f. hó 12-én délutáni 1½ órákor végelgyengülés folytán bekövetkezett csendes elhunytát. Az örök világosság tényszerűkedjék neki! Sepsi-Szentgyörgy, 1887. február 12-én neje: Özv. Kovács Simonné, szül. Karácsony Józefa, fiai: Kovács Simon, r. kath. t. főesperes-plébános, püspöki szentszéki ülnök. Kovács Isák Lajos, kassa-oderbergi vasuti osztálymérnök neje- és gyermekeivel, leányai: Özv. Gál Istvánné, szül. Kovács Juliánna és gyermeke. Miklósy Andrásné, szül. Kovács Karolina férje- és gyermekeivel.

— **A dicsőségmentári templom építésére adakozott:** Itdó Papp János, jobbágyfalvi plébános ur 1 irtot. Szerkesztőségünk kész adakozásokat fentti célra, elfogadni, nyilvánosan nyugtáztatni és maga idején rendeltetére helyére áttenni.

— **Gyümölcsfa-magcsemetek eladása.** A gazd. tanintézetnél Kassán és Kolosmonostoron, a Földmiv. iskolánál Adán és Rimaszombaton, a vinczellérképezdénél Budapesten, Nagyenyeden s Tarczalón és a m. k. Szőlőtelepnél Kecskeméten a tavasszal kiadható különböző nemű gyümölcsfa magoncok rendelhetők meg és pedig: vadalma darabja 1 és fél krajczár, szilva, keserű mandula és kajszibarack darabja 2 kr. A magcsemetek a kitett árakon bárki által közvetlenül az illető intézetek igazgatóságainál megrendelhetők. A megrendelések a beérkezés sorrendje szerint vétetnek figyelembe. A kitett árakon felül megrendelőt terheli a szállítási és a csomagolási költség. Mind a csemetek ára, mind pedig a többi költség a szállítmány utánvételezése mellett szedetik be. A kimutatásban kitüntetett magoncok kivételesen díj nélkül is adatnak, és pedig oly községi faiskolák számára, melyeknél a magvetés nem sikerült, vagy más elfogadható okoknál fogva, nemesítendő alanyokban hiány mutatkozik, melyek továbbá megfelelő talajjal és fekvéssel bírnak, kellőleg bekerítve vannak, kuttal és a szükséges felszerelési tárgyakkal ellátva vannak, melyek kezelője kellő szakismerettel bír, s hol a megmunkáltatás akadályokba nem ütközik. Ezen feltételek létezése a tanfelügyelő, vagy kerületi faiskola-felügyelő, vagy a törvényhatóság hivatalos bizonyítványával igazolandó. A községi faiskolák számára igényelt adományokért a kellően felszerelt folyamodványok 50 krajczár bélyeggel ellátva a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministeriumhoz, legkésőbb márcz. hó 10-ig benyújtandók. A folyamodványokban, az elősoroltakon kívül még megjelölendő: a) a folyamodó község neve; b) az utolsó vasut- vagy hajó állomás és az utolsó posta; — c) a kívánt magon-

czok neme és nomenklatúrája száma; — d) a faiskola területe és beosztási terveze.

— **Mihez tartás végett** Említve volt, hogy Várady Béla, előkelő fővárosi fehérenemű kereskedő gomblyuk nélküli férfingekre nyert Európa összes államaiban szabadalmat. E genialis találmány, mely egyszerre véget vet az ingeknél eddig tapasztalt sok kalamitásnak és azok tartósságát tízszeresen fokozza, mint előre látható volt, egész forradalmat idézett elő a fehérenemű gyártás terén. Több fehéreneműgyáros és kereskedő, látva azt az óriási keresletet, melynek a Várady-féle „Patent-ingek” örvendek, mindent elkövet, hogy saját gyártmányának erősen csökkent kelendőségét emelje és pedig különösen az által, hogy Várady szabadalmát, mindenféle oly módosításokkal utánozzák, melyek a célznak meg nem felelnek és Várady találmányának előnyeit meg nem közelítik. Szükségesnek találjuk tehát a közönséget figyelmeztetni, hogy a Várady-féle szabadalmazott gomblyuk nélküli ingek egyedül és kizárólag csak nála Budapesten kaphatók és csak az az eredeti, mely gyári védjegyével van ellátva. E védjegy, mely minden ingen látható, dupla körből áll, melyben egy gomblyuk nélküli ing és fölötte csillag és félhold van. A kör szegélye „Várady Béla Budapesten. Védjegy” körirattal tartalmaz. — Ezt tartottuk szükségesnek mihez tartás végett közölni.

— **Az erd. róm. kath. irod. társ. pénztárába fizettek:** Szentferenczrendi zárda Kolozsvárt, elf. 1887-re 4 frt. Bálint Endre, ptg. 1886-ra 5 frt. Finta István, ptg. 1887-re 5 frt. Kovács Simon, ptg. és rtg. 1886-ra 7 frt. Dr. Otrobán Nándor, ptg. 1886-ra 5 frt. Takó János rtg. 1886-ra 2 frt. Jancsó Ernő, rtg. 1886-ra 2 frt. Kovács Lajos, ptg. 1887-re 5 frt. Dr. Cserni Béla, rtg. 1885-re 2 frt. Dr. Tódor József, rtg. 1887-re 2 frt. Tódor János, elf. — 60 kr. Csiszér János, ptg. 1886-ra 5 frt. Zomora Daniel, ptg. 1886-ra 5 frt. Zonda Vincze, elf. 1887-re 2 frt. Wiegand János, elf. 1886-ra 4 frt. Szöcs János, elf. 1886-ra 2 frt. Kalit Ferencz, elf. 1886-ra 3 frt, 1887-re 1 frt. Miklós István, rtg. 1887-re 2 frt. Barra Péter, ptg. 1887-re 2 frt 50 krajczár. Retegi Géza, elf. 1884-re 4 forint. Steinhauer Ferencz. előfizető 1887-re 1 forint. Orbán Jácint, előfizető 1887-re 4 forint. Klemmer János, ptg. 1887-re 5 frt. Ebenhöch Ferencz, rtg. 1887-re 2 frt. Paál Gyula, rtg. 1887-re 2 frt. Szabó István, ptg. 1887-re 5 frt. Pakó János, elf. 1887-re 2 frt. Balássy István, elf. 1887-re 2 frt. Rác István, elf. 1887-re 1 frt. Vincze István, rtg. 1886-ra 2 frt. 1887-re 2 frt. Bálint Gergely, elf. 1887-re 2 frt. (Folyt. k.)

— **Pályázat.** A csik-szent-tamási rom. kath. segéd-kántortanítói állomásra, melylyel a harangozói és sekrestyési teendők is össze vannak kötve, pályázat nyitatik. Ezen állomás évi jövedelmeit képezik: 1. Tiszteességes lakás, mely áll: egy szoba, — egy konyha, — egy kamrából pinczével, istálló, — csűr- és veteményes kerttel. 2. kepe 40 kalongya rozs, 40 kalongya zab és ospora: 21 frt. 3. stola és ájtatos alapítványi pénz körülbelül 35 frt. 4. 6 öl tűzifa. Az orgonálásban való jártasság megkívánatik. A pályázati határidő alatt való személyes megjelenés előnyt nyújt. Pályázni kívánók kellően felszerelt folyamodvényaikat folyó évi február hó 25-ig bezárólag aláírthoz nyujtsák be. Csik-Szt.-Tamás 1887. február 10. Fejér Manó, plébános. isk. széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt.